

Høringsnotat

om

Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser

(Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning)

1. Indledning

Et udkast til lovforslag har i perioden 30. januar-24. februar 2023 været i høring hos 60 høringsparter. Udkastet til lovforslag har været offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget 16 høringssvar, hvoraf 10 høringssvar indeholder bemærkninger til udkastet. En oversigt med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

2. Sammenfatning

Høringen har givet anledning til følgende:

- I de almindelige og specielle bemærkninger er det præciseret, at den digitale dimension kan indgå som en integreret del af de tematikker, som den obligatoriske seksualundervisning skal dække.
- I de almindelige bemærkninger er der tilføjet et afsnit om ligestillingsmæssige konsekvenser, og beskrivelsen af konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål er udvidet.

Der er herudover foretaget enkelte sproglige og redaktionelle ændringer.

3. Bemærkninger til lovforslagets to elementer

3.1. Udvidelse af lovens formålsbestemmelse

Red Barnet bifalder, at miljø og klima omfattes af lovforslaget som dannesperspektiver. Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) finder, at indførelsen af miljø og klima i formålsbestemmelsen bør suppleres med ressourcer til efteruddannelse samt en forenkling af læreplaner for hermed at mindske stoftrængslen i fagene. Danske Gymnasier foreslår, at tilføjelsen af »miljø og klima« i lovens formålsbestemmelse erstattes med »bæredygtighed«, da dette begreb forekommer bredere og mere dækkende for det almene gymnasiums hovedområder og fag. Danske Gymnasier vurderer, at det med dette ordvalg vil være tydeligere at se forpligtelsen for alle de gymnasiale fag til – i de sammenhænge hvor det er relevant også at arbejde med dette dannesperspektiv.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Elever, lærere og ledelser på de gymnasiale uddannelser er allerede i dag engagerede i miljø- og klimaudfordringerne, og begge emner er derfor en naturlig del af hverdagen i undervisningen og i konkrete lokale tiltag. Samtidig indgår miljø og klima som kernestof i flere læreplaner. En tilføjelse af emnerne miljø og klima i formålsbestemmelsen vil tydeliggøre, at det er en naturlig del af de gymnasiale uddannelsers dannesmæssige perspektiv, at eleverne forstår den miljø- og klimavirkelighed, de er en del af, og hvordan de kan være med til at forandre den. Samtidig vil det sende et signal om, at disse perspektiver skal prioriteres ligeværdigt med de dannesperspektiver, der allerede fremgår af lovens formålsbestemmelse. Det er imidlertid ikke med lovforslaget fastlagt, hvordan den enkelte institution samlet set skal inddrage miljø- og klimamæssige perspektiver, ligesom der ikke er bindinger på antallet af timer, der skal knyttes hertil. Det er således op til den enkelte institution at fastlægge, hvordan og på hvilken måde disse perspektiver inddrages, og

det er forudsat, at det sker inden for den enkelte institutions samlede ramme. Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1, at et emne som bæredygtighed vil være oplagt at bringe ind i undervisningen.

3.2. Indførelse af obligatorisk seksualundervisning

3.2.1. Digital dimension og sociale medier

Red Barnet opfordrer til, at den digitale dimension eksplicit nævnes som en integreret del af de tematikker, som undervisningen skal dække, så eleverne f.eks. også undervises i samtykke og grænser online, da unge i høj grad udlever deres seksualitet online, hvor de flirter og deler intime billeder, men at det ses, at nogle unge deler andres intime billeder uden samtykke, hvilket kan have store og uoverskuelige konsekvenser både for ofret, og for den som deler materialet. Sex og Samfund anfører, at perspektiver om digital adfærd og sociale medier bør indgå løbende, hvor det er relevant i undervisningen. Institut for Menneskerettigheder anfører, at der er behov for, at det vejledende inspirationsmateriale sætter fokus på temaerne om samtykke og grænser samt digitale krænkelser.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

I de almindelige og specielle bemærkninger er det præciseret, at den digitale dimension kan indgå som en integreret del af de tematikker, som den obligatoriske seksualundervisning skal dække.

3.2.2. Obligatorisk seksualundervisning på øvrige uddannelsesområder

GL mener, at eux bør omfattes af aftalen om obligatorisk seksualundervisning. Sex og Samfund anfører, at seksualundervisning er væsentlig for alle unge og ser frem til lignende politiske initiativer og lovforslag for erhvervsuddannelser, FGU og STU. Red Barnet finder, at seksualundervisning også bør være en obligatorisk del af undervisningen på erhvervsuddannelserne. Amnesty International opfordrer til, at seksualundervisning bliver gjort obligatorisk på alle ungdomsuddannelser som eux, FGU, højskoler og lign. DGS, LH og EEO ønsker, at der indføres seksualundervisning på erhvervsuddannelserne. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen indfører obligatorisk seksualundervisning på erhvervsuddannelserne og tager tilsvarende initiativer til at sikre obligatorisk seksualundervisning på FGU og STU.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Aftalen omfatter seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser og således ikke eux, der er en erhvervsuddannelse med indbyggede gymnasiale fag. Seksualundervisning på erhvervsuddannelserne skal allerede i dag betragtes som obligatorisk på grundforløb 1, hvor eleverne kommer fra grundskolen, mens det er muligt at få seksualundervisning på grundforløb 2 via valgfag. Seksualundervisningen sker gennem erhvervsfaget »Samfund og Sundhed«, som er blevet styrket i forhold til det seksualfaglige indhold og faglige mål herfor. I 2022 blev der afsat 2 mio. kr. til en pulje, der har til formål at styrke seksualvejledningen på ungdomsuddannelserne og FGU. For så vidt angår STU blev der i maj 2022 blev indgået en politisk aftale om flere rettigheder og bedre tilrettelæggelse af STU. Et af initiativerne er, at der skal nedsættes en arbejdsgruppe, som skal komme med anbefalinger til, hvordan STU-målgruppen meningsfuldt kan få relevant seksualvejledning, herunder om køn og seksualitet.

3.2.3. Midler til obligatorisk seksualundervisning og underviserkompetencer

GL finder det afgørende, at der afsættes dækkende midler til gennemførelse af obligatorisk seksualundervisning. Sex og Samfund finder det afgørende, at kompetenceudvikling af undervisere prioriteres og anbefaler, at hver skole organiserer, at der er en uddannet koordinatorfunktion på skolen. Sex og Samfund anbefaler i forlængelse heraf, at der sikres ressourcer til, at hver skole har to eller flere koordinatore og at kompetenceudvikling af koordinatorene prioriteres. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der afsættes midler til uddannelse og efteruddannelse i emner som seksualitet, køn, rettigheder, diskrimination, trivsel og seksualpædagogik målrettet undervisere og fagpersoner, der varetage seksualundervisningen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Den enkelte institution vil med forslaget have frihed til selv at tilrettelægge indsatsen, sådan at den passer til de lokale forhold. Der vil således ikke være krav om en særlig tilrettelæggelsesform, ligesom der ikke er bindinger på antallet af timer, der skal knyttes hertil. Det er dermed op til den enkelte institution at fastlægge, hvordan og på hvilken måde seksualundervisningen gennemføres, men det er forudsat, at det sker inden for den enkelte institutions samlede ramme.

3.2.4. Timetal til obligatorisk seksualundervisning

Sex og Samfund anfører, at foreningen fra seksualundervisning i grundskolen ved, at et manglende timetal er en barriere for at seksualundervisning kommer på skemaet, og at man med minimum 15 timer pr. årgang kan nå omkring lovforslagets ønske om indsigt i og refleksion over relevante emner. DGS, LH og EEO har et klart ønske om en nedre grænse for hvor mange timer seksualundervisningen skal udføres, da de er bekymrede for, at undervisningen på nogle institutioner vil blive underprioriteret. Intersex Danmark mener, at seksualundervisning skal gøres til et timesat fag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det er med lovforslaget vægtet højt, at den enkelte institution lokalt får frihed til at planlægge undervisningen og omfanget heraf. Der stilles således ikke krav til en særlig tilrettelæggelsesform, ligesom der ikke er bindinger på antallet af timer, der knyttes hertil. Institutionens leder vil dog være forpligtet til at sikre, at undervisningen har et omfang, så eleverne får tid til indsigt i emnerne og mulighed for at reflektere herover.

3.2.5. Vejledning og læringsmål

GL finder, at der skal formuleres en vejledning, der præciserer, hvad formålet med obligatorisk seksualundervisning er, omfanget af seksualundervisningen samt hvilket indhold, der skal være i indsatsen. Samtidig anfører foreningen, at der ud over det inspirationsmateriale, der udarbejdes, er behov for flere indsatser, der sikre kvaliteten i seksualundervisningen, f.eks. gratis efteruddannelse af lærere, specificerede krav til eksterne udbydere af undervisningsforløb, og at Børne- og Undervisningsministeriet tilbyder taskforce, der kan bistå skolerne med opgaven.

DGS, LH og EEO finder det bekymrende, at der mangler klare læringsmål for seksualundervisningen og frygter, at det vil svække Børne- og Undervisningsministeriets mulighed for at sikre kvaliteten af uddannelsen, hvis institutionerne har for løse rammer.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

I seksualundervisningen vil eleverne skulle stifte bekendtskab med emner som f.eks. samtykke, grænser, prævention samt seksuelt overførte sygdomme og forebyggelse heraf. Der vil blive udarbejdet vejledende inspirationsmateriale i en række fag, som institutionerne kan anvende til at planlægge seksualundervisning. Der forventes at blive produceret inspirationsmateriale i omtrent 10 gymnasiale fag, således at der både er inspirationsmateriale i fag på htx, hhx, stx og hf. Det er hensigten med lovforslaget, at den enkelte institution skal have frihed til at tilrettelægge undervisningen, sådan at den passer til de lokale forhold. Seksualundervisningen vil dermed eksempelvis kunne tilrettelægges via fællesarrangementer, i bestemte fag eller som led i flerfaglige aktiviteter, ligesom seksualundervisningen vil kunne forstås af såvel interne som eksterne undervisere. Institutionens leder vil være forpligtet til at sikre, at undervisningen har et omfang, så eleverne får tid til indsigt i emnerne og mulighed for at reflektere herover.

3.2.6. Samarbejde om seksualundervisningen

GL anbefaler, at indsatsen bredes ud til også at omfatte en forpligtigelse til at arbejde med skolens kultur og udarbejde en samværspolitik, som forpligter skolerne til at fremme en samtykkekultur blandt eleverne. GL foreslår endvidere, at skolerne forpligtes til i samarbejde med lærerne at beslutte, hvilke dele af seksualundervisningen, der skal varetages af skolens egne lærere og hvilke dele, der skal varetages af eksterne. Sex og Samfund opfordrer til, at inddrage forskellige relevante faglige aktører og elevorganisationer i den konkrete rammesætning af undervisningen, ligesom det er vigtigt, at skolerne hver især byder input til seksualundervisningen på skolen fra skolens elever eller elevråd velkomment og sikrer elevens medindflydelse på tematikker og fokuspunkter i undervisningen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det er hensigten med lovforslaget, at den enkelte institution selv skal have frihed til at tilrettelægge undervisningen, sådan at den passer til de lokale forhold og i den forbindelse kan inddrage såvel institutionens lærere og elever som eksterne undervisere.

3.2.7. Yderligere emner indeholdt i seksualundervisning

GL anfører, at emner som lyst, sexisme, krænkelse, seksuelle overgreb også bør indgå i seksualundervisning og mener desuden, at seksualundervisningen med fordel kunne omfatte og indeholde emner som køn, kønsidentitet, kønsnormer, reproduktive rettigheder m.v. Sex og Samfund anbefaler, at man fastlægger en overordnet række tematikker, som undervisningen som minimum skal dække i løbet af uddannelsens varighed og foreslår følgende tematikker: 1) Prævention, sexsygdomme og fertilitet, 2) Sex, lyst og samtykke, 3) Ligestilling, diskrimination, mangfoldighed, 4) Grænser på arbejdspladsen og seksuelle rettigheder samt 5) Samvær, grænser og festkultur. LGBT komiteen og Foreningen for Støtte til Transkønnede Børn foreslår, at emnet »kønsidentitet« indgår som en obligatorisk del af undervisningen på lige fod med seksualundervisning. Institut for Menneskerettigheder finder, at området for seksualundervisningen er afgrænset for snævert og anbefaler en mere præcis og bredere beskrivelse af seksualundervisningens område og indhold, der bl.a. sikrer, at LGBT+-personers erfaringer og perspektiver bliver inkluderet i undervisningen. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever (LH) og Erhvervsskolernes Elevorganisation (EEO) anbefaler, at »kønsidentitet« bliver skrevet frem i fremtidig kommunikation, såfremt »kønsidentitet« indgår i ministeriets forståelse af »seksualitet«. Amnesty International finder det vigtigt, at der kommer fokus på andet end norma-

tiv heteroseksuel sex og anbefaler, at der i lovforslaget ligeledes fremgår emner som homoseksualitet, biseksualitet, asexualitet og lign. Intersex Danmark finder, at der bør udarbejdes en læreplan på området, der bl.a. inkluderer interkøn.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Seksualundervisningen skal tilrettelægges, sådan at eleverne opnår viden om og indsigt i seksualområdet og får mulighed for at reflektere herover. I den forbindelse er der i bemærkningerne til lovforslaget anført, at eleverne vil skulle stifte bekendtskab med emner som f.eks. samtykke, grænser, prævention samt seksuelt overførte sygdomme, som er de emner, der er nævnt i den politiske aftale. Der er ikke tale om en udtømmende opregning af emner, og den enkelte institution vil således have frihed til at tilrettelægge indsatsen, sådan at den passer til de lokale forhold. Ministeriet har ikke fundet anledning til at anføre flere eksempler i lovforslagets bemærkninger. Lovforslaget er ikke begrænset til at omhandle heteroseksualitet. Som en naturlig forlængelse af emnet »seksuelt overførte sygdomme« et det præciseret i lovforslagets bemærkninger, at det også omfatter forebyggelse heraf. Emnet »kønsidentitet« er ikke en del af aftalen om obligatorisk seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser og indgår derfor ikke i lovforslaget.